

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

4242 - 17/ 2021

Београд

дел.бр. 20697 датум 30.07.2021.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

На основу члана 138. става 1. Устава Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/2006), члана 17. ставова 1. и 2. и члана 31. става 2. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник Републике Србије“, бр. 79/2005 и 54/2007), у поступку контроле законитости и правилности рада Министарства унутрашњих послова, покренутом по притужби [REDACTED] и других, Заштитник грађана

УТВРЂУЈЕ

У раду Министарства унутрашњих послова, Дирекције полиције, Полицијске управе за град Београд, Полицијске станице Земун, постоје недостаци у вези са поступањем полицијских службеника поводом догађаја од 13. октобра 2020. године, који се састоје у неблаговременом и неефикасном поступању приликом поступања по обавештењу притужилаца да су добили претње смрћу и уништавањем имовине, на начин да:

- од сазнања за претње смрћу и уништавањем имовине нису без одлагања предузете све потребне мере у циљу поступања по поднетој пријави како би благовремено било спречено угрожавање безбедности и здравља грађана и уништавање њихове имовине у просторијама Уметничке галерије „Стара капетанија“.

Услед наведеног пропуста у раду ПС Земун група од десет лица је 13. 10. 2020. године неометано упала у просторије Уметничке галерије „Стара капетанија“, где су поцепали уметничке цртеже изложене на зидовима и уједно угрозили безбедност и здравље лица која су присуствовала догађају с обзиром на то да су у просторију бацили сузавац. На тај начин, дошло је до нарушавања јавног реда и мира на територији општине Земун у просторији Уметничке галерије „Стара капетанија“, повреде права на безбедност грађана који су присуствовали наведеном догађају, повреде права на заштиту имовине притужилаца и повреде права на ефикасно поступање органа.

Имајући у виду утврђене недостатке у раду контролисаног органа, Заштитник грађана упућује Министарству унутрашњих послова следеће

ПРЕПОРУКЕ

I

Министарство унутрашњих послова ће предузети све потребне мере у циљу утврђивања идентитета свих лица која су 13. 10. 2020. године учествовала у упаду у просторије

Уметничке галерије „Стара капетанија“ као и све активности везане за прикупљање и обезбеђење свих расположивих доказа, како би се омогућило да се у законом прописаном поступку утврди њихова одговорност за наведене радње.

II

Министарство унутрашњих послова, Дирекције полиције, Полицијска управа за град Београд, Полицијска станица Земун ће спровести дисциплински поступак против полицијског службеника који је пропустио да обавести надређеног старешину о наводима законске заступнице [REDACTED], да су притужбоци добили претње смрћу као и претње да ће Уметничка галерија „Стара капетанија“ бити запаљена, како би се утврдило да ли је наведени полицијски службеник на тај начин учинио неку од повреда службене дужности из члана 207. Закона о полицији.¹ Министарство унутрашњих послова ће обавестити Заштитника грађана о исходу покренутог дисциплинског поступка.

III

Полицијски службеници Министарства унутрашњих послова, Дирекције полиције, Полицијске управе за град Београд, Полицијске станице Земун ће у будућем раду поступати у складу са законским прописима и начелима обављања полицијских послова и законито и правилно, односно без одлагања, савесно и ефикасно поступати по пријавама грађана и предузимати радње и мере које су неопходне у циљу заштите живота људи и имовине, спречавања нарушавања јавног реда и мира и спречавања вршења кривичних дела, као и све радње и мере које су неопходне у циљу расветљавања кривичног дела и прекршаја и проналаска учиниоца истих.

Министарство унутрашњих послова обавестиће Заштитника грађана, у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке, о предузетим мерама и поступању по њој, уз достављање релевантне документације и других доказа на основу којих се са сигурношћу може утврдити да је по препоруци Заштитника грађана поступљено.

Образложење

Заштитник грађана је 27. 1. 2021. године примио притужбу [REDACTED] и осталих на рад Министарства унутрашњих послова, коју је у њихово име поднела пуномоћница - адвокат [REDACTED].

Из навода притужбе и приложене документације произилазило је да су подносиоци притужбе [REDACTED] и [REDACTED] у Уметничкој галерији „Стара капетанија“ током октобра 2020. године. Притужбе [REDACTED] и [REDACTED]. У притужби је указано да је 13. 10. 2020. године, у вечерњим часовима, група од десетак лица упала у просторије уметничке галерије „Стара капетанија“, покидала и уништила радове подносилаца притужбе и убацила сузавац у галерију.

¹ "Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018

Даље је наведено да је госпођа [REDACTED], као законска заступница удружења [REDACTED], које је организовало изложбу радова притужилаца, дан пре наведеног догађаја, 12. 10. 2020. године обавестила надлежне полицијске службенике Полицијске управе за град Београд - Полицијска станица Земун о томе да је на Фејсбук страницу уметничке галерије „Стара капетанија“ стигла следећа претња: „Уметничка галерија Стара Капетанија да ли сте бар на секунд помислили да ће вам неко нормалан запалити галерију, а „момке“ отворити, али буквално отворити. Пријатан дан“. Указано је да је [REDACTED] полицијском службенику с којим је разговарала дала на увид већи број пристиглих претећих порука, али да је у потврди број: ДД-491442/2020 коју јој је 21. 10. 2020. године издала ПС Земун констатована само наведена претња. Објашњено је да је [REDACTED] упућена да се обрати Посебном тужилашту за високотехнолошки криминал, након што је од ње узета изјава у вези са добијеним претњама.

Наредног дана, НН лица упала су на изложбу радова притужилаца, уништила изложене радове и бацила сузавца у галерију. Притужιοци су истакли да Полицијска управа за град Београд није предузела одговарајуће мере како би спречила упад у просторије уметничке галерије „Стара капетанија“ упркос томе што је имала информације о претњама да ће доћи до таквог догађаја. Такође, указали су да су полицијски службеници узорак баченог сузавца, неопходан за анализу његовог састава, узели тек недељу дана након што је употребљен.

Оцењујући наводе из притужбе као и приложену документацију, те чињеницу да је у конкретном случају реч о примени републичких закона, других прописа и општих аката, односно повреди принципа добре управе, Заштитник грађана је актом дел. бр. 2997 од 4. 2. 2021. године, покренуо поступак контроле законитости и правилности рада Министарства унутрашњих послова. Истим актом затражено је изјашњење о свим релевантним чињеницама које се односе на текст притужбе.

Актом 02 Број: 072/3-38/21-4 од 14. 4. 2021. године Министарство унутрашњих послова - Секретаријат - Одељење за обраду података, притужбе и сарадњу са независним телима доставило је Заштитнику грађана тражено изјашњење, односно копију релевантне документације и копију Извештаја Полицијске управе за град Београд - Одељење за контролу рада.

Сходно наводима из предметног извештаја, 12. 10. 2020. године, око 18,30 часова, у ПС Земун приступила је [REDACTED] и пријавила да је у току изложба стрипа у Уметничкој галерији „Стара капетанија“ у Земуну, под називом „Ново доба - Задње доба“, где су изложени радови уметника под називом [REDACTED], који су наведене стрипове радили деведесетих година. Указала је да стрипови обилују насилним мотивима и да жели да пријави да се на фејсбук страници Уметничке галерије „Стара капетанија“ појавио фејсбук профил [REDACTED] који је написао: „Уметничка галерија Стара капетанија да ли сте бар на секунд помислили да ће вам неко нормалан запалити галерију, а „Момке“ отворити али буквално отворити. Пријатан дан.“

На околности наведене пријаве, од стране полицијског службеника ПС Земун, млађег криминалистичког инспектора у Одсеку за сузбијање криминалитета у наведеној организационој јединици, Душка Трмчића обављен је разговор са [REDACTED], након чега је од стране поступајућег полицијског службеника извршена консултација са дежурним замеником тужιοца Трећег основног јавног тужилаштва у Београду Марином Јевтић, која се изјаснила да се иста без одлагања упуту у Одељење за високотехнолошки криминал ради подношења пријаве, што је и учињено, а догађај је евидентиран у електронском дневнику догађаја ПС Земун. У вези наведене пријаве полицијски службеник Душко Трмчић није узео изјаву у писаној форми од [REDACTED], нити је сачињена службена белешка, јер је од тужилаштва наложено да се она упуту у Одељење за високотехнолошки криминал због хитности у поступању.

Дана 13. 10. 2020. године, око 17,55 часова, путем телефона Дежурној служби ПС Земун обратила се [REDACTED] и пријавила да је у објекат „Старе капетаније“, где се одржава изложба, ушло десетак непознатих лица са хируршким маскама преко лица и да су том приликом поцепали изложене стрипове и уништили изложбу, а потом се удаљили у непознатом правцу. На лице места упућена је патрола [REDACTED] и полицијски службеници Одсека за сузбијање криминалитета који су обавили разговор са [REDACTED], која је том приликом изјавила да је приликом упада непознатих лица у галерију била сама, да јој се лица нису обраћала, нити претила, већ када их је она упитала: „Шта то радите, зашто то радите?“, једно од тих лица је одговорило: „Пали матора, немој да смараш“. Том приликом утврђено је да објекат нема видео надзор.

О наведеном догађају обавештена је [REDACTED] и Шеф одсека за увиђајно оперативне послове у Одељењу за увиђајно оперативне послове Управе криминалистичке полиције ПУ за град Београд, који је наложио да даљи рад настави оперативно увиђајна екипа ПС Земун са позивним знаком [REDACTED]. По изласку на лице места, од стране полицијске службенице Гордане Војин, која је обављала увиђајно-оперативне послове извршена је консултација са дежурним замеником Трећег основног јавног тужилаштва у Београду Миљаном Дедићем, који се изјаснио да се догађај евидентира, да нема елемената кривичног дела које се гони по службеној дужности, већ да се утврди евентуална прекршајна одговорност учиниоца. Након тога, од стране именоване полицијске службенице извршена је консултација са дежурним тужиоцем Вишег јавног тужилаштва у Београду Лазаром Лазовићем, који се такође изјаснио да нема елемената кривичног дела које се гони по службеној дужности, већ прекршаја и да се догађај евидентира у електронски дневник догађаја, што је и учињено. С обзиром да су се наведени тужиоци изјаснили да нема елемената кривичног дела за које се гони по службеној дужности, увиђај није вршен, већ је истог дана, у времену од 19,00 до 19,30 часова, извршена криминалистичко форензичка обрада лица места, на тај начин што је лице места фотографисано, о чему је састављен извештај о форензичком прегледу лица места.

Дана 14. 10. 2020. године у ПС Земун обављен је разговор са [REDACTED], о чему је састављена службена белешка о обавештењу примљеном од грађана. Након тога, 15. 10. 2020. године, идентификовано је пет лица која су била учесници догађаја од 13. 10. 2020. године. Против тих лица су поднете кривичне пријаве због постојања основане сумње да су учинили кривично дело Насилничко понашање из члана 344. став 2. Кривичног закона.

Према записницима о саслушању осумњичених лица, сви су дали изјаве да их је било десеторица када су 13. 10. 2020. године упали у просторије Уметничке галерије „Стара капетанија“ и поцепали изложене цртеже.

Дана 16. 10. 2020. године, око 11,00 часова, путем телефона, [REDACTED] пријавила је Полицијској станици Земун да се од дана 13. 10. 2020. године у Уметничкој галерији „Стара капетанија“, као и у малој сали поред галерије осећа непријатан мирис, који изазива свраб, штимање и пецкање за нос и очи, као и да сумња да су НН лица приликом упада у галерију користила отровне материје и тражила да полиција обави увиђај, што је и учињено истог дана, када је на лице места изашла оперативно увиђајна екипа ПС Земун са позивним знаком [REDACTED] и извршила увиђај. Извршено је физичко-хемијско вештачење материје пронађене на лицу места, којим је установљено да је у узрокованој материји детектовано присуство „Капсаицина“ и „Дихидрокапсаицина“, о чему је сачињен Записник о вештачењу од 15. 12. 2020. године од стране Националног центра за криминалистичку форензику МУП-а РС.

У вез навода да је [REDACTED] дана 12. 10. 2020. године поступајућем полицијском службенику дала на увид већи број пристиглих претећих порука, те да је у издатој потврди од стране ПС Земун ДД број 491442/20 од 21. 10. 2020. године констатована само претња са фејсбук профила [REDACTED], указано је да је [REDACTED] пријавила само једну пристиглу претећу поруку, и то са наведеног фејсбук профила.

Поводом навода да Полицијска управа за град Београд – Полицијска станица Земун није предузела одговарајуће мере како би спречила упад у просторије Уметничке галерије „Стара капетанија“ упркос томе што је имала информацију о претњама да ће доћи до таквог догађаја, констатовано је да поступајући полицијски службеник наведене организационе јединице Душко Трмчић дана 12. 10. 2020. године није препознао наведени догађај као догађај који је могао изазвати пажњу или узнемирење јавности, због чега није обавестио свог непосредног старешину о пријави [REDACTED]. Поводом учињеног пропуста, дана 16. 10. 2020. године, полицијски службеник Душко Трмчић је од стране непосредног старешине изведен на рапорт и упозорен. На основу увида у комплетне списе предмета од стране Одељења за контролу рада ПУ за град Београд утврђено је да именовани полицијски службеник дана 12. 10. 2020. године није предузео све мере, на тај начин што није известио свог непосредног старешину поводом пријављених претњи притужиле, чиме је онемогућио да се предузму превентивне мере на спречавању последица које су наступиле 13. 10. 2020. године. Указано је да је у тачки 10. Упутства о информисању и извештавању СТ 01 ИНТ. Број 2138/11-2 од 16. 1. 2012. године предвиђено да ради потпуног и правовременог хитног извештавања подручне организационе јединице обезбеђују достављање хитних информација и о догађајима, појавама и предузетим мерама које нису обухваћене или посебно означене у Списку догађаја, а могу изазвати пажњу или узнемирење јавности.

Истакнуто је да ће, будући да према полицијском службенику Душку Трмчићу за наведени пропуст нису предузете адекватне мере, против њега бити иницирано покретање дисциплинског поступка за тешку повреду службене дужности – незаконит, несавестан, немаран рад или пропуштање радње за коју је запослени овлашћен, а које су проузроковале или могле да проузрокују штету или незаконитост из члана 207. став 1. тачка 16) Закона о полицији.

Према члану 30. став 1и 2 Закона о полицији, полицијски послови су део унутрашњих послова које обавља Полиција, применом полицијских овлашћења, мера и радњи. Полицијски послови се обављају у циљу остваривања безбедносне заштите живота, права и слобода грађана, заштите имовине, као и подршке владавини права.

Чланом 30. став 3. Закона о полицији прописано је да су полицијски послови: 1) превенција криминала и унапређење безбедности у заједници; 2) откривање и расветљавање кривичних дела, обезбеђивање доказа, њихова анализа, криминалистичко форензичко вештачење употребом савремених форензичких метода и евиденција и откривање имовине проистекле из кривичног дела; 3) откривање и расветљавање прекршаја и привредних преступа; 4) откривање и хапшење учинилаца кривичних дела, прекршаја и других лица за којима се трага и привођење надлежним органима; 5) одржавање јавног реда и мира, спречавање насиља на спортским приредбама, пружање помоћи у извршењима у складу са законом; 6) регулисање, контрола, пружање помоћи и надзор у саобраћају на путевима и други послови из прописа о безбедности саобраћаја; 7) обезбеђење одређених јавних скупова, личности, објеката и простора; 8) безбедносна заштита одређених личности и објеката; 9) контрола државне границе, послови у вези са кретањем и боравком странаца, послови азила, прекограничног криминала, ирегуларних миграција и реадмисије; 10) извршавање послова утврђених прописима о оружју, приватном обезбеђењу и детективској делатности; 11) безбедносна заштита Министарства; 12) извршавање других полицијских послова и задатака утврђених законом и подзаконским актом Министарства донетим на основу овлашћења из закона.

Према члану 22. Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова²², под обезбеђењем, у смислу овог правилника, се подразумева предузимање планских

²² "Сл. гласник РС", бр. 63/2018 и 72/2018

активности ради остваривања безбедности одређених јавних скупова, личности, објеката и простора.

Сходно члану 23. став 1 Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова, послови обезбеђења су редовно обезбеђење, ванредно обезбеђење и посебно обезбеђење.

Чланом 23. став 3 Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова прописано је да се ванредно обезбеђење организује ради обезбеђења јавних скупова, парада, поворки, других манифестација у којима учествује већи број грађана, народних свечаности, прослава, сајмова, спортских такмичења, приредби и у другим случајевима кад за тим постоје безбедносне потребе.

Према члану 25. Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова, ванредно обезбеђење одређених јавних скупова, на основу безбедносне процене, планира и реализује полицијска станица, односно полицијска управа по месту одржавања јавног скупа. Наведена организациона јединица: 1) о пријему пријаве, или по сазнању да ће се одржати јавни скуп на коме се очекује већи број учесника или нарушавање јавног реда у већем обиму или посебно интересовање јавности и у другим случајевима када је потребно предузимање појачаних мера безбедности, одмах обавештава надлежну организациону јединицу у седишту Дирекције полиције; 2) сарађује са сазивачем и организатором јавног скупа у складу са законом; 3) организује и прикупља обавештења и сазнања о организованим доласцима грађана на јавни скуп и о појавама и догађајима које могу угрожити безбедност учесника јавног скупа, других лица и имовине у циљу стварања безбедних услова за мирно одржавање јавног скупа; 4) у складу са прикупљеним сазнањима и безбедносном проценом, планира и организује предузимање мера обезбеђења јавног скупа и када је то потребно тражи пружање помоћи и предузима друге мере и радње у складу са законом; 5) организује и спроводи обављање контрадиверзионог и другог потребног прегледа места одржавања јавног скупа; 6) о свим догађајима и окупљању учесника пре почетка, за време одржавања и након одржаног скупа из тачке 1. овог става, одмах обавештава надлежну организациону јединицу у седишту Дирекције полиције.

У спроведеном поступку контроле законитости и правилности рада Министарства унутрашњих послова, Дирекције полиције, Полицијске управе за град Београд, Полицијске станице Земун, Заштитник грађана је утврдио недостатке у раду контролисаног органа на штету права притужιοца и то следеће:

Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Полицијска управа за град Београд, Полицијска станица Земун начинила је пропуст у раду на штету права притужιοца због тога што је, након пријема обавештења о претњама упућеним притужιοцима и Уметничкој галерији „Стара капетанија“, пропустила да организује спровођење неопходних мера да се спречи нарушавање јавног реда и мира на територији општине Земун у просторији Уметничке галерије „Стара капетанија“, уништење изложених уметничких дела и нарушавање безбедности присутних грађана. Предметно обавештење о претњама упућеним притужιοцима добијено је благовремено од [REDACTED], која је 12. 10. 2020. године, око 18,30 часова, у ПС Земун пријавила да је у току изложба стрипа у Уметничкој галерији „Стара капетанија“ у Земуну, под називом „Ново доба – Залђе доба“, где су изложени радови уметника под називом [REDACTED], у вези којих су се на фејсбук страници галерије појавиле претње да ће уметници који су израдили радове бити убијени, а Уметничка галерија „Стара капетанија“ запаљена. Имајући у виду природу упућених претњи, притужιοци су имали оправдано правно очекивање да ће ПС Земун

организовати спровођење одговарајућих мера и радњи, на које су овлашћени сходно горе наведеним одредбама о полицијским пословима из Закона о полицији и Правилника о начину обављања појединачних полицијских послова. Услед описаног пропуста у раду полицијског службеника који је примио пријаву о претњама од [REDACTED], али није обавестио о пријави свог непосредно претпостављеног, изостало је благовремено и ефикасно поступање полицијских службеника у циљу спречавања спорног догађаја, те је дана 13. 10. 2020. године дошло је до неометаног упада групе од десет лица у Уметничку галерију „Стара капетанија“, уништења изложених радова, нарушавања јавног реда и мира и угрожавања безбедности грађана који су присуствовали изложби.

У погледу дела притужбе који се односи на касно вршење увиђаја лица места, Заштитник грађана сматра да је ПС Земун у том погледу у потпуности поступала у складу са прописима, будући да дана 13. 10. 2020. године полицијски службеници нису извршили увиђај из разлога што су се дежурни заменик Трећег основног јавног тужилаштва у Београду и дежурни тужилац Вишег јавног тужилаштва у Београду приликом консултација с њима изјаснили да у поступању лица која су уништила изложене радове нема елемената кривичног дела које се гони по службеној дужности, већ прекршаја и да се догађај евидентира у електронски дневник догађаја, што је и учињено. Увиђај је извршен три дана касније, 16. 10. 2020. године, одмах након што је [REDACTED] пријавила да се од дана 13. 10. 2020. године у Уметничкој галерији „Стара капетанија“, као и у малој сали поред галерије осећа непријатан мирис и да сумња да су НН лица приликом упада у галерију користила отровне материје.

Стандард добре управе не дозвољава нечињење и пасивност, већ тражи активан, ангажован став органа управе према обављању послова из свог делокруга и законито вршење тих послова ради остваривања циља због кога су органу дата јавна овлашћења. Добра управа, сходно својим начелима и принципима, између осталог, подразумева да управа стручно и ефикасно одговара на захтеве грађана, да је окренута потребама грађана и њиховом испуњавању, да је отворена и доступна грађанима, да поступа са уважавањем и пажњом, да једнако поступа са грађанима у истим и сличним ситуацијама, као и да благовремено поступа по захтевима грађана.

Сматрајући да ће се слични пропусти спровођењем препорука отклонити у будућем раду, Заштитник грађана је упутио препоруку да је потребно да полицијски службеници Министарства унутрашњих послова, Дирекције полиције, Полицијске управе за град Београд, Полицијске станице Земун у будућем раду поступају у складу са законским прописима и начелима обављања полицијских послова и законито и правилно, односно без одлагања, савесно и ефикасно поступати по пријавама грађана и предузимати радње и мере које су неопходне у циљу заштите живота људи и имовине, спречавања нарушавања јавног реда и мира и спречавања вршења кривичних дела, као и све радње и мере које су неопходне у циљу расветљавања кривичног дела и прекршаја и проналаска учиниоца истих.

Имајући у виду да је благовремено и ефикасно реаговање полицијских службеника поводом спорног догађаја, између осталог, изостало јер полицијски службеник ПС Земун који је примио пријаву законске заступнице удружења [REDACTED] да су притужиоци добили претње смрћу као и претње да ће Уметничка галерија „Стара капетанија“ бити запаљена о наведеном није без одлагања обавестио непосредно претпостављеног старешину, Заштитник грађана је упутио препоруку да се против наведеног полицијског службеника покрене дисциплински поступак како би утврдило да ли је наведени полицијски службеник на тај начин учинио неку од повреда службене дужности из члана 207. Закона о полицији.

Такође, будући да из навода притужбе и достављеног изјашњења произилази да је у уништавању уметничких радова у галерији „Стара капетанија“ учествовало десет лица, а да су полицијски службеници ПС Земун идентификовали само пет лица који су учествовали у наведеном догађају, потребно је да Министарство унутрашњих послова предузме мере како

би и остала лица која су учествовала у предметном догађају била идентификована, прикупљени и обезбеђени сви релевантни докази, а како би се омогућило да се у законом прописаном поступку утврди њихова одговорност за наведене радње.

На основу свих утврђених чињеница и околности, Заштитник грађана је, сагласно члану 31. ставу 2. Закона о Заштитнику грађана, утврдио недостатке у раду Министарства унутрашњих послова, Дирекције полиције, Полицијске управе за град Београд, Полицијске станице Земун и упутио му препоруке ради отклањања уочених недостатака, односно ради заштите права грађана и унапређења рада органа јавне власти.

Доставити:

- подносиоцима притужбе
- Министарству унутрашњих послова, кабинет министра
- у списе предмета